

Inserati se sprejemajo in velja tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Judje.

Vprašanja so, koliko let stara, kakor krščanstvo, ki se vsako stoletje ponavljajo; zastoj misli svet, da jih je spravil z dnevnega reda, zopet se oglašajo in z nenavadno silo stopajo na površje vsakdanjih dogodb. Dan danes vendar nihče ni mislil, da se bode to vprašanje tako silno stavilo, kakor se ravno sedaj oglašajo na vzhodnih mejah našega cesarstva. Judje, njih razmerje v krščanskih državah do svojih sodržavljanov, to so tisto silno važno in imenitno vprašanje, ki je belilo glave zakonostavcem, ki dan danes tako nujno postaja. — Oj nekdanj je bilo ravnanje oblasti do podložnih judov zelo različno, in dostikrat ravno navskriž. Po nekodi so jih zatirali; drugod negovali in prestovali, ker so mislili, da je to prikladno državni koristi. Ne prvo, ne drugo ni pravo. Kjer so mislili to vprašanje rešiti tako, da so judom dali kristjanom enake pravice in zakonostavstvo ni delalo razlike med kristjani in judi, pokazalo se je, da jud ostane jud; on ume v vsakem položaju vodo obračati na svoj mlin. Ko so postali enakopravni, začeli so spodrivati kristjane, ako je njihovi osebi koristilo, spodjedali so državo in izdajali kraj, kjer so najdlji varno zavetje. — Sin Hagare hoče povsod gospodariti nad sinom Sare. — Le ozrmo se nekoliko sedaj po Evropi, pogledimo bolj na drobno razmere v naši domovini, v Avstriji, v glavnem mestu naše carine na Dunaji, ki je postalo v poslednjih časih obljubljen dežela sinom Izraela, kamor svojo robo v culici

s sabo prinese, v nekaterih letih pa se v kočiji vozijo in palače zidajo. Jude je nekdo imenoval ušivo bolezen na telesu Avstrije; mož je že vedel, kaj govori. Ako les trohni, oživi se živad v njem, v deželi, kjer so nezdrave socialne razmere, judom pšenica naj lepše zori. Da l jud gospodari kristjanu, kedar ta noče spoznati svojega prvorojenstva; jud mu je za kazen njegovega odpada od Boga, od krščanskega reda v družini in v državi.

Šiba, s katero Bog kristjane strahuje, je pa tudi taka, da živo zaskli, kedar udari. Judje so sploh duševno naderjeni, posebno premeteni, znanjeni in živahni v kupčiji, obče znana in v pregovor postala pa je tudi usiljenost. Ako temu prištevamo še nekako brezobzirnost, zvičajnost in lesičjo prekanjenost, imamo pred sabo sliko pravega juda, ki se zna povsod vrivati, sčasoma pa spodrivati kristjana. Judje pred vsem skrbe le za se in za svoj rod; povsod so tujci med drugimi narodnostmi, a vendar vse postave in državne naredbe umejo sebi v korist razlagati in obračati, drže se zmirom tistega, od katerega naj več pričakujejo: ako vse to premislimo lahko razumemo, zakaj da judje, katerih je vendar neznančno število, kristjanom gospodarijo, da jih najdemo povsod, kjer gre kaj zaslužiti in kjer žive ožuljih, nevednosti ali lahkomišelnosti kristjanov a pri vsem tem vedo občno pozornost in korist na se obračati. Kristjan mora jim povsod streči in jih pestovati. Hočete zgledov? — Ne zavidamo nikomur darov, a zapisujemo to, kar se godi pred našimi očmi. — Pred 2 leti se je mesto Segedin na Ogrskem skoraj po-

polnoma potopilo. Po vsi Evropi so pobirali za nesrečne, a tudi iz vse Evrope so dohajali durovi. — Skoro ob istem času je bilo vse Posavje na Hrvaškem in v Slavoniji pod vodo. Škoda menda ni bila manjša, beda in revščina strašna, a tam je zadela jude, tukaj pa le kristjane, ki so dobili komaj tisočerni del tega, kakor judje v Segedinu, kjer sedaj stavijo krasne palače, tako da se bode revež zè svojo kočjo moral umakniti z mesta. — Za nesrečne sirote po požaru v Ringtheatru so nabrali 1 milijonov, tako da menda ne vedo kam z denarjem. Ob istem času je najdljo nesrečno smrt kakih 50 rudarjev v premogovih rudokopih, — pri vsakdanjem, težavnem delu — a ne pri zabavi v gledišči. — A koliko podpore so dobili zapuščene vdove in sirote. Kristjani so prisli tako daleč, da se komaj zavedajo, da plešejo po judovski piščalki.

Nočemo preganjati judov, a tudi ne maramo za judovsko gospodarstvo, tako so pisali od nekdanj katoliški konservativni listi, a vsak je bil zaničevan, kdor ni v judovski rog trobil, o preganjanju so kričali, ako so kje kakšnega judovskega oderuha za škrice prijeli, upili so, pomagajte: gor! gor! kjer se še iz dimnika ni pokadilo. A vsaka reč traja le nekaj časa in vrč hodi toliko časa po vodo, da se ubije.

Politični pregled.

V Ljubljani 5. maja.

Avstrijske dežele.

Svitli cesar je prišel v Budo-Pesto 4. maja, zjutraj ob 5 uri. Po dvorljivem po-

Okrožnica Strossmayerjeva

o razmerah zapadne in vzhodne cerkve.

(Konec.)

III.

Delo bizantsko prišlo je večidel na nas Slovane, Grki nikdar niso bili naši prijatelji in tudi danes niso. Največe zlo, katero so nam zadali, je razdvoj, in jaz ne vem, zakaj ne bi mi Slovani za tem težili, da se rešimo tega zla ter se združimo v slogi in edinosti, tembolj, ker nam ni treba ničesar opustiti, kar se nam je v stoletjih priljubilo in prišlo v kri. Omenil sem vže, da je mislila Rusija sklicati občen cerkven zbor, kar jej je danes seveda popolno nemogoče. Bolje bi bilo, da se povrne ruski cerkvi njen patriarhat; potem obrniti se na rimsko cerkev ter s posredovanjem Slovanov doseči to, česar Grki vesled svoje prirodne prekanjenosti in pohlepnosti doseči niso mogli. Tretjič, pravi pregovor, Bog pomaga. Zakaj ne bi mi Slovani v devetnajstem stoletju tretjič poskusili, kar se v 13. in 15. stoletju ni posrečilo? Po mojem mnenju okolnosti ugodnejših ne smemo pričakovati. Na čelu cerkvi katoliški stoji mož ne le izvanredne pčedenosti in kreposti, nego tudi izvanredne

modrosti, zmernosti in ljubeznjivosti, ki razen tega dobro pozna neizmerno važnost Slovanstva za Azijo in za Evropo. Oa to pričuje pred celim svetom; njegova ljubezen do Slovanstva pa, kakor mi je dobro znano, prišla je v svo rimsko cerkev in ostala bode, ako Bog da, neprerušena predaja svete rimske stolice, ki neguje vse narode tega sveta z isto ljubeznijo; sedaj pa še posebno svojo pozornost in naklonjenost obrača do Slovanov, ki so jej tako blizu, in ki morebiti v svesti in srci svojem hranijo dovolj prirodnih moči, ki so potrebne za verski prepoved na eni in drugi strani sveta. V zboru kardinalskem in v zboru biskupov so znameniti možje, ki mislijo o tem noč in dan ter se družijo z onim društvom, ki v ta namen bere svete maše in moli molitve skoro po vesoljnem svetu. Na vsak način bil bi ta poskus najznamenitnejši v devetnajstem stoletju, in če bi se tudi ne posrečil, gotovo bi nikomur ne škodoval; če bi se pa posrečil, reči bi morali, da je to najznamenitnejši dogodek ne le v 19. stoletju, marveč v vseh stoletjih, kar jih je poteklo od 10. stoletja. Pravoslavna cerkev bi s tem gotovo dospela do one delavnosti in do onega življenja, po katerem danes zastoj kličejo najum-

nejši državniki ruski. Morda poreče kdo; glas vpijočega v puščavi; jaz pa pravim: ni nam znana ura, katero je določil Oče večni; vem pa, da je omenjena želja zajeta po vzgledu sv. Pavla apostola iz samega srca Jezusovega in da zamorejo pobožne želje in molitve združene z neumrjočo žrtvo na altarjih naših pospešiti uro božjo.

Kakor lani, tako bodo gotovo tudi letos nekteri vse to, kar sem govoril, razlagali kakor razžaljenje za narod srbaki; jaz pa odvrčam s svetim Pavlom: Bog vidi in ve, da resnico govorim, ko pravim: da jaz svoj narod, naj se krsti s tem ali onim imenom, ljubim z enako ljubeznijo, in da bi ga rad zjedinjenega rešil z žrtvo lastnega življenja od nesreče, v kateri vzdihuje. Vse kar sem storil do sedaj, storil sem za ves narod, in ako mi Bog da zdravje in življenje, bodem vse, kar bom delal, delal za ene in druge. Le eno je, česar tudi narodu svojemu dati ne morem, in to je vest moja in moje prepričanje, katero želim neomadežano prinesiti pred prestol božji. Če mi bode zaradi tega treba prenašati napade in groznje, drage volje hočem, jih prenašati. — Kar se meni v lanski razpravi čudno vidi, je to, da se mi katoliški vladike trudimo, da se vvede

zdravu se je odpeljal v grad. V ponedeljek 8. in v četrtek 11. bodo v občia zaslisevanja. 10. bode v gradu dvorai ples.

Naslednik Szlaviju v državnem denarnem ministerstvu bode bajè grof **Coronini**, tako vsaj se pripoveduje.

Iz Linca. 1. maja je bil občni zbor c. k. kmetijske družbe v Linca, navzočh je bilo mnogo kmetov; tajnik državni poslanec Foltz je zavozil poslednji čas družbo v politiko, se ve da, liberalno zato so nekako napeto poslušali, kaj pride na dnevni red. Voljen je bil deželni glavar, dr. Egner, ko se je odpovedal opat Leonard iz Kremsmünster. Na dnevnem redu je bil razgovor o pristojbini pri izročenju kmetijskega premoženja v druge roke. Najvažnejši razgovor je bil o vladnem vprašanju (Questionär) zarad vrnave nasledstva pri kmetijskem posestvu, in poročevalec pri kmetijski družbi je bil — advokat (liberalen). Poročilo se je glasilo, da se nasvetovana preuredba ne ujema z načelom prava, in da vendar svojega namena, to je zavarovati kmetijsko posestvo (v celokupnosti) ne doseže. — V posameznih slučajih mogoče, a sploh se ne more to reči. Nekateri ljudi ne varuje naj boljša postava pri njih premoženju. Sicer pa povejmo, da zbor ni bil s poročevalcem zložen v teh mislih, in sploh se želi poprava sedanjih razmer (to je naj bi se brezkončnemu razdeljenju kmetijskega posestva v bran ztopilo).

Iz Prage se piše 3. maja, da so delavci v Toplicah skoro po vseh rudnih jamah začeli delati. Zbor delavcev pri Pihanken je vlada zabranila. Draživce so prijeli in zaprli. Mir ni bil kaljen, tudi premoga še ni zmanjkalo.

Tabor hočejo napraviti v Savinski dolini, ako hočejo Nemci imeti svoj Parteitag o binkostih v Celji.

Iz Zagreba 4. maja. Deželni zbor je v večerai seji sprejel nerazčlenovanje (Artikulation) postave o utelesenju granice.

Vnanje države.

Iz Rima. Sveti Oče so sprejeli 21. aprila apostolskega delegata in izvaorednega poslanca pri ljudovladi: Ecuador, Boli-

viji in Peru, milost. gsp. Cezara Sambucetti; v nedeljo 16. p. m. je bil posvečen za naslovnega škofa v Atenah; sv. Oče so se dolgo ž njim pogovarjali in mu darovali dragoceni krž. — 22. p. m. so pa sprejeli vojvodo Salvati, ki je izročil pri zborovanju v Turinu nabran Petrov denar in pismo vdanosti, katero so zbrani podpisali.

Med tem, ko se razmere med svetim prestolom in vladami, kjer so katoliki v manjšini, čedalje zboljšujejo, in povsod priznavajo miroljubnost Leona XIII., prizadeva si pa laška vlada cerkev čedalje bolj ponižati. Zahtevajo namreč, da škofje brez vladnega privoljenja ne smejo služeb nastopati, za to morajo prositi še prej, preden so posvečeni. Ko bi kak škof, preden za to od vlade dobi privoljenje, izdal kak pastirski list, se mu zvrševanje oblasti odreče, akoravno bi zanj prosil. — Poprej je bila vlada zadovoljna, da so ji škofje le naznanili nastop službe, in potem so začeli škofijo vladati, ker vlada ni odrekala zvrševanja. Odsihmal pa sv. Oče ne morejo imenovati škofov po svoji previdnosti.

Iz Francoskega. Po novi šolski postavi pouk v krščanskem nauku ni obligaten, a naravnost prepovedan tudi ni. Od učiteljev in šolskih komisij je tedaj odvisno, ali bodo še podučevali v krščanskem nauku ali ne. Ker se tega tiče, gré prevdariti, da sedaj je še veliko šol, kjer podučujejo redovniki in redovnice. L. 1880 je bilo takih šol 12.445 in redovnikov 24.085. Ti bodo še tudi zanaprej v krščanskem nauku podučevali, in škofje jim bodo tudi to ukazali. Kjer so pa svetni učitelji, bode to zavisno od sestave šolskih komisij. Več škofov tedaj nagovarja katolike, naj se dajo voliti v take komisije, duhovnikom pa svetujejo naj prevzamejo predsedništvo, ako so v to izvoljeni. Radikalci so vsi razjarjeni nad to izjavo, tirjajo naravnost naj vlada razpusti take komisije. A v postavi tudi tega ni, da bi komisija mogla biti brezverska in cerkvi sovražna. Nevarnost je pa, da vlada ko vidi, da brezverstvo ne napreduje po šolah, bi dalje ne segala, in verskega podučevanja s silo ne ustavi. Tudi nekateri strogo tirjajo, da naj se redovniki do dobrega iz šol odpra-

ta jezik, ga negovati in ljubiti; naj bi vsakdo resno premišljeval, ali bi se ta jezik našemu ljudstvu tudi ne priljubil v liturgiji sami.

Jaz sem minolega leta v Rimu v baziliki svetega Klementa, ne le pred vsm Slovanstvom, nego tudi pred kardinali rimske cerkve in vpričo duhovnikov in ljudstva rimskega peval zapadno liturgijo v staroslovanskem jeziku; pa ta služba božja ostala je vsem v prijetnem spominu. Jaz ne vem, zakaj bi to tudi pri nas ne mogli biti, kar je bilo nekdanj povsod.

Slednjič mi je zopet končati: da hočem, ne le dokler bom živ vedno med narodom našim delovati za edinost in slogo, temuč da hočem, isto tudi po smrti svoji, ako mi odpusti Bog grehe ter pripusti pred svoje obličje, na veke v slavi božji nadaljevati v družbi s sv. Petrom in Pavlom, svetim Ivanom in sv. Cirilom in Metodom.

Vse to, kar sem govoril, izbili so iz duše moji lanski dogodki, kterih kakor katoliški biskup nisem mogel pozabiti. Gledé pa na glavni namen, kterega sem imel v celem spisu pred očmi, to je: edinost, kličem iz vsega srca: Pomozi Bog! Amen.

Poslovenil A. K.

vijo. Na to stvar se ozirajo škofje v svojih pastirskih listih. Tukaj naravnost pravijo, in starišem na vest pokladajo, da naj ne pošiljajo svojih otrok v take šole, ker je vere v nevarnosti. Tudi kažejo sredstva in pota, kako bi se odtegnili kazni zarad postave.

Iz Londona. Odstopil je grof Cooper namestai kralj v Irlandiji, na izpraznjeno mesto je stopil Earl Spencer. — Iz Dublina se poroča, da bode nov namestai kralj izpuštil sumnjive osebe. Parrell je izpusčen iz zapora, o drugih se posvetujejo.

Iz Petrovgrada. „St. Petersburg. Ztg.“ piše: Vojaske ministerstvo izdeluje podrobne načrte za grajenje novih trdnjav pri Varšavi, Kovnem in Goniozu; trošek je precejšen na 60 milijonov. Delo ima izvršeno biti v 10 letih. Letos se hočejo lotiti trdnjav pri Varšavi. Šest vrst (ruskih milj, 1 = 1.066 kilm) na levem bregu reke Visle pride sedem trdnjav, razdeljenih na 27 vrst, vsaka trdnjava bode dolga 250, faden“ (1 faden = 1.829 mtr.) Dve vrsti od tod bodo zopet napravili 4 veče trdnjave in onstran Prage (predmestja v Varšavi) 6 vrst od mesta zopet 4 veče trdnjave. Za tekoče leto je dovoljenih 10 milijonov.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja. 2. maja. Državni zbor je včeraj dovršil splošno obravnavo o colnem tarifu; ker so tudi levičarji glasovali za to, da se odsekovi nasveti vzmó za podlago posebne obravnave, bili so skorsj soglasno sprejeti. Pa to soglasje se je brž zopet skalilo. Ker že pri prvi točki, k a k a o, nasprotovsila je levica in pri drugi, k a v a, vnela se je živahna razprava. Posebno se je rojeni denarni minister Plener kot poročevalec manjš ne silno trudil, da bi obveljal nasvet odsekove manjšine, ki določuje col pri kavi s 24 gld.; posebno si je prizadeval razpor napraviti med desnico in nemške konservativce hujskati zoper Slovane, češ, da se oni zmerom s praznimi rokami vračajo domu, da pomnožujejo bremena in tlako delajo svojim slovanskim zaveznikom. Dobro je to lisičjo zvijačo zavrnil knez Liechtenstein Alfred, rekši, da to ni res, kar je Plener trdil. Izmed dveh prisrčnih želj se jim je ena — razširjenje volilne pravice — že spolnila, ena pa — to je šolska postava — se jim bo spolnila in lahko govorniku natančno pové čas, ko bode ta postava sklenjena. Tudi minister Dunajevski je prav dobro zavrčal misdega Plenerja, še bolj pa generalnega govornika bivšega kupčijskega ministra Chlumcekega, ki bi moral iz lastne skušnje vedeti, s kakimi težavami se ima včasih boriti ministerstvo.

Včeraj je prvič poprijel besedo tudi tržaški poslanec Vucetič, ter je priporočal, naj se colnina pri kavi, ako dohaja po morji, zniža za 5 gld. pri metričnem centu, ne pa samo za 3 gld., kakor je vlada nasvetovala. Le na ta način, pravi, bode Tržaškemu mestu mogoče se vspešno skušati s severnimi mesti. Pri glasovanju obveljali so pa nasveti odsekovi po ustmenem glasovanju s 165 glasovi proti 138 in se je colnina od kave določila s 40 gld., od po morju pripeljane pa 37 gld. Seja se je pričela že ob desetih zjutraj in je trajala do polu štirih popoldne.

Veliko razgovora bo tudi pri žitnem colu. Dalmatinci morajo žito kupovati, ravno tako Tirolci in Predareici. Dalmatincem je vlada sicer dovolila nekako polajšanje ter colnine oprostila nekoliko žita, to pa ne zadostuje. Zato hočejo v zvezi s Tirolci nasvetovati, da

stara dedščina naših svetih apostolov, to je staroslovanski jezik v liturgijo. Težimo toraj za tem, da se kolikor mogoče približamo svojim pravoslavnim bratom. To pa ni lahko, ker današnje stoletje je v mnogem podobno devetemu in morebiti bi se tudi dandanes našli Vichingi, protivni delu svetih naših apostolov. Namesto pa, da bi nas pravoslavni vladike v tem podpirali, napadajo nas z neopravičenimi izgovori in sumnjami ter pomagajo našim protivnikom. Jaz pa dokler bodem živ, opominjati hočem ljudstvo katoliško, da naj se proti bratu Srbu ravna po besedah evangelijskih: kar sebi ne želiš, tega ne želi tudi drugemu; opominjati ga hočem, da naj v popolni meri izvršuje proti svojim bratom zakon bratovske ljubezni, v katerem edinem ima krepost krščanska trdno svojo podlago. K temu hočem tudi spodbujevati svoje duhovnike ter jih opominjati: da je, če kedaj, gotovo posebno še danes naša dolžnost, da smo po učenosti in izvrstnosti luč sveta, kterega podučujemo in sol zemlji, ktero obdelujemo; posebno pa, da nikdar ne zabimo pospeševati v narodu našem potrebne sloge in edinosti. Ker bi se pa v ta namen mnogo doseglo, ko bi se zjediniili v staroslovanskem jeziku z brati svojimi v liturgiji, moral bi vsak duhovnik med nami znati

bi bilo žito colnine prosto, ki iz Italije in čez Trst prihaja na Tirolsko, Goriško, Kras, Istro, in ki prihaja po morji v Dalmacijo, Hercegovino in kvarnerske otoke. Tirolci želé colnine oprostiti tudi žito, ki v severne okraje prihaja iz Bavarskega, in Predarelcí zahtevajo oproščenje colnine do tistega časa, ko bode dodelana predarelska železnica. Mnogi poslanci bodo glasovali za ta polajšanja, ker sprevidijo, da so za omenjene dežele zares potrebna, bodo pa tudi zares obveljala za vse omenjene dežele, tega nihče še ne vé. Dalmatinci pač zadobé nekoliko polajšav, in to je menda vzrok, da so včeraj njihovi poslanci glasovali za kavino colnino. Samo dr. Monti se ni hotel vdati in je včeraj raje odložil poslanstvo, kakor da bi bil glasoval za colne predloge. Okoli srede meseca maja bode colna postava dovršena, potem pa pridejo v obravnavo še železnični predlogi, okoli 20. t. m. pa se ima zborovanje skleniti. Večina silno želi, da bi dotlej tudi obrtnijski odsek dovršil posvetovanje obrtnijske postave, da delo je silno zamudno, dasiravno odsek vsak dan zboruje. Sinoči je seja njegova trpela od sedmih zvečer do 1/4 na enajst, pa je bil rešen en sam paragraf. Ako bi do zborovega sklepa njegovo posvetovanje še ne bilo končano, moral bode najbrže toliko časa skupaj ostati, da bo postava dovršena in zberu dana prilika, vzeti jo na jesen po svojem shodu precej v pretres.

Danes je razgovor o žitnem colu; vpisalo se je 25 govornikov, in mnogi izmed njih so stavili tudi posebne predloge, med katerimi je najvažnejši gori omenjeni predlog Dalmatincev in Tirolcev.

Z Dunaja, 4. maja. (Žitna colnina. Nova državna poslanca. Mosg. Negrelli.) Zbornica je včeraj obravnavala žitno colnino. Govornikov je bilo vpisanih o tem predlogu 25, pa jih je le malo govorilo. Posebnih nasvetov je bilo stavljenih trinajst, ki so večidel zahtevali posebne polajšave za posamezne dežele. Desnica pri tej priliki ni mogla ostati družena, ker so Tirolci in Dalmatinci zahtevali za svoje dežele posebno polajšanja, ter glasovali z levičarji, ki so take izjeme zahtevali za druge dežele. Pri ustmenem glasovanju je namreč obveljal nasvet nemško-pemskega poslanca Hallwicha, ki vladi daje pravico odpraviti colnino za žito, ki iz Nemčije prihaja v okraj Reutte in Freiwaldau, iz Italije v Gorico, Gradiško, tržaško okolico in okraj postojnski, po morji pa v Istro, Dalmacijo in Hercegovino. Ta nasvet je obveljal s 162 glasovi proti 145 tedaj s 17 glasovi večine, in ravno toliko Dalmatincev in Tirolcev je glasovalo pri tej priliki z levičarji. Ni dvoma, da bode gospodska zbornica to izjemo zopet odpravila, in zbornica poslancev ima od tega glasovanja le to, da bode morala toliko časa ostati skupaj, dokler gospodska zbornica ne bode rešila colnih tarifov, ker bode ta predlog še enkrat prišel nazaj v zbornico poslancev, ako gospodska zbornica zavrže včerajšnje sklepe. Levičarji so povdarjali, da colna postava nima političnega pomena, ampak je sploh gospodarska zadeva; pri glasovanju so pa pokazali, da so jih tudi pri tej postavi vodili edino le politični oziri. Za kmečko poljedeljsko ljudstvo in za velike posestnike je jako prav in koristno, ako se za vnanje žito nastavi visoka colnina in poslancu Fürnkranzu zdela se je dozdej nasvetovana še premajhna in jo je hotel povikšati. Človek bi bil toraj mislil, da bodo vsi taki zastopniki glasovali za colnino in zoper izjeme; na desni se je to tudi zgodilo, izmed levičarjev pa so vsi glaso-

vali za izjeme, samo da so vlado pripravili v manjšino. Nasledkov se ve da ne bode imelo to glasovanje nobenih, a vendar je zoperno, da nasprotniki tako skupaj držé v sovráštvu do vlade, nekteri izmed naših pa se tako malo brigajo za skupnost in trdno vez.

Na Štajerskem bil je včeraj za državnega poslanca zopet izvoljen baron Walterskirchen skoraj soglasno. Liberalni listi se te izvolitve veselé, pa ne bode dolgo trpelo, da bodo zopet hoteli križati odkritosrčnega barona, ki ga sedaj preslavlja. V Hernalsu pa je bil predvčerajnem izvoljen profesor in rektor visoke šole za poljedelstvo, dvorni svetovalec Exner. Mož je baje še mlad in silno zgovoren, ter v sebe zaljubljen čez mero. Svojim učencem pripoveduje: „Doma sem iz Gänserndorfa; prva železnica na Avstrijskem bila je z Dunaja v Gänserndorf in med tremi pri tej železnici nastavljenimi vradniki bil je moj oče prvi, ki se je oženil, in jaz sem bil prvi njegov otrok. Vedno sem pohajal po kolodvoru, med vozovi in mašinami in od tod menda moja vrnema za železniško stroko“. Mož ima samo sebi jako visoke misli, se prišteva k najslavnejšim osebam, toraj je prav, da se vse malenkosti njegove zvedó, da jih bo njegov životopisec kedaj lahko porabil. Exner trdi, da se bode pridružil k levičarjem. Toraj bode vladi nasprotna stranka med svojimi udi štela enega c. k. dvornega svetovalca več!

Naj še povem, da včeraj med ustmenem glasovanjem o žitni colnini je bilo v dvorani zaradi hude sopare slabo prišlo 81 letnemu monsignoru Negrelliju, ki je pričetkom državnega zbora kot starosta predsedoval sejam do izvolitve predsednikove. Bilo je že štiri proč in stari gospod še ni bil šel kosit. Zvrnil se je na stran in mislili smo, da ga je zadel mrtud, pa zdravnik Wiedersperg, Roser, Steidel in Čerkavski so ga precej prijeli in prenesli v sobo podpredsednika barona Gödelna, kjer je kmalo prišel k zavesti in se je po seji, ki je trajala do 3/5 odpeljal domu.

Domače novice.

V Ljubljani, 6. maja.

(Milost. g. knezoškof dr. Pogačar) so prišli na Dunaj 3. maja.

(Čast. g. Andrej Vole), novi župnik v Šent Vidu nad Ljubljano), bo prihodajo nedeljo po preč. g. kanoniku in dekanu Antonu Urbasu, slovesno vpeljan. Pretekli terek popoldne je bil o svojem prihodu prav lepo sprejet. Velike priprave po vaseh Šent-Vidske fare proti Ljubljani, od katere strani se je gosp. župnik pripeljal, pričajo posebno cerkveno in narodno zavest ondotnih faranov.

(Požarna straža.) Jutro, v nedeljo bode požarna straža obhajala god sv. Florijana s sveto mašo pri sv. Florijanu. Svečanosti se bode vdeležila tudi požarna straža iz Vevč in iz Viča. Ob 7. uri se bodo zbrali in potem šli k sveti maši.

(V praznik „Varstva sv. Jožefa“) je imela katol. družba rokodelskih pomočnikov svoj letni zbor. Zjutraj je bila v nuški cerkvi skupna služba božja, ob 11. uri pa v Knežjem dvoru družbeno zborovanje. Navzočih je bilo več odličnih podpornikov, častnih udov i. dr. Č. g. predsednik J. Gaezda je poročal o družbenem delovanju, denarnem stanju, o željah, ki so se že spolnile ali ki se imajo še spolniti itd. V občé se sme družba z zadovoljstvom na preteklo leto ozirati, kajti število udov, čeravno bi bilo v „katoliški“ Ljubljani še lahko precej obilniše, znaša 72, in poleg teh še 24 častnih

udov. Denarno stanje je dovolj ugodno, ker z mesečnimi doneski posameznih družnikov in z dobrotnimi darovi se je tako previdno ravnslo, da je bilo s'cer v teku leta mnogo tujcev prenočenih in postreženih, pa je vendar še nekaj ostalo za prihodnji „letnik“. Posebno pa je upanje „imeti“ lastni svoj dom“, letos tak velikanski korak naredilo, da še nobeno leto ne tacega: v Ljubljani namreč biva preblaga duša, ki na vse strani razsipa dobrodejne žarke svoje radodarnosti in — doletel je tudi družbo od ondot en žarek — hranilnična knjižica, v ktorej je še čez 1000 gid.; družbi je pa tudi jako gratulirati, da ima tako dobrega priprošnjika v osebi megn. Jerana, ki je izročil v ta preblag namen 68 gid. Bog povrni stoterno vsim preblagim dobrotnikom in obudi še drugih dobrotnih src, da bi mogla družba v večí meri natančnejše splosovati prelepe namene, ki so tako premissljeno stavljeni v temeljnih pravih neumrljivega Kolpinga. Ta prežlahtna cvetlica je pač vredna, da se presadi v naša domača tla in se goji z vso mogočo skrbjo; saj Slovencem — ali bi saj imelo biti — simpatično vse, kar je katoliškega, liberalizem je tihotapsko tuje biago.

(Vabilo k prvemu javnemu Sokolovemu večeru), kateri se priredí jutri nedeljo dné 7. maja 1882. l. v čitalnični restavraciji s prijaznim sodelovanjem jednega oddelka slav. pevskega zbora ljubljanske čitalnice. — Program: Pevski oddelk: 1. „Slovan“, zbor od Vašaka. — 2. „Lepše rožice“ čveterospjev od Nedvčja. — 3. „Vojaška“, zbor od Mašeka. — 4. „Popotnik iz Amerike“, predstavlja g. Peregrin Kajzel. — 5. „Adrijansko morje“, zbor od Heidriha. — 6. „Kitajska“, šaljiv čveterospjev, pojejo štiri kitajci iz Hong-Konga. — 7. „Lahka noč“, čveterospjev od Heidriha. — 8. „Ilirija oživljena“, zbor od dr. Benj. Ipaveca. — Muzikalni oddelk: 1. „Na bregu gorenje Save“, popotnica, sestavljena iz slovenskih pesnij. — 2. „Sto devic“, valček, zložil Resch. — 3. Overtura „Semiramis“, zložil Rossini. — 4. „Violeta“, polka franc., zložil Strauss. — 5. „Talijanske opere potpouri“, zložil Verdi. — 6. „Kraljičin robec z zobci“, kadrilja, zložil Strauss. — 7. „Lov Dianin“, fantazija, zložil Dietrich. — 8. „Električne iskre“, galop, zložil Strauss. Muzikalni oddelk programa izvršuje slavna vojaška godba pešpolka štev. 26. veliki knez Mihael. — Začetek ob 7/8. uri zvečer. — Vstopnina za neude 30 kr. — K omenjenemu Sokolovskemu večeru vabi slavno p. n. občinstvo ljubljansko najuljudnejše

odbor „Sokola“.

(P. n. gospodje člani „Sokola“) vabijo se najuljudnejše deues soboto dné 6. maja zvečer ob 8. uri v telovadnico k vaji za stopanje.

V Ljubljani, dne 5. maja 1882. l.

Odbor „Sokola“.

(† Čast. gosp. Jožef Podobnik) je včeraj popoldne umrl, rojen je bil g. marcije 1792. R. i. p.

(† Gosp. Fr. Hlavka), nekdanji sodelavec pri „Sl. Narodu“, je včeraj zjutraj umrl. Bil je ranjki marljiv in spreten pisatelj in skladavec. Naj v miru počiva!

Razne reči.

— Razpisi učiteljskih služb. Na Irazredni v Polhovem Gradcu, učit. služba, l. pl. 450 gl. in stanovanje do 30. junija; pri sv. Kocijanu, 400 gl. in stanovanje. Prošnje pri okrajnem šolskem svetu za okolico Ljubljansko. Premembe: V Šent-Vid nad Ljubljano

je prišel g. Kermavnar iz Logatca, in od tod je šel g. Kernec v Logatec. G. J. Bojza iz Polhovega Gradca v Begunje pri Cerknici. Definitivni so postali: g. Peter Repič, učitelj v Cerknici, in gu: učit.: Frančiška Zeme v Višnji gori in Maria Štubli v Šent-Vidu pri Zatičini.

— Pri Cerkvicah (Dalmacija) napravila se bode vojaška naselbina, kraj je važen zato, ker je nad ježno stezo v Krivoščitjo. V skalovji bodo naredili kapnico, ki bode držala ¼ milijonov litrov vode. Gradivo za stavbe velja mnogo mnogo denarja, vse mora živina znositi. Živina in človek stane na dan 3 gl. Koliko se pa prinese najeden pot?

— Iz Črnovic se piše: „Pol. Corresp.“ da so neprijatelji Judom v Balti (gubernije Podolske) huje rogovili in razsajali kakor v vojskinem času v sovražnikovi deželi. Nad 3000 družin, tedaj kakih 12—14000 ljudi je brez strehe. Zoper judje so začeli rogoviliti v Veli-Huculovem, mestici od železnične postaje Mordarovski kakih 12 vrst (ruskih milj) oddaljenem, ob času letnega somenja 2. aprila so razdejali 88 judovskih hiš in 30 skladišč. 10. in 11. aprila so razsajali v Balti, 12. aprila so napadli Abazovko, judovsko naselbino blizu Balte in Latišovo. Tu in tam so razdejali 15 judovskih hiš in vse judovsko imetje uničili. Dne 13. m. m. so rogovili v Dubossarah in Okri, ropali tukaj niso nič, samo pokončevali so judovsko premoženje. Strašansko so razsajali 16. aprila v Novi Pragi, okrožja Elisabetgradskega. Nad 2000 na pol pijanih Kozakov, oboroženih s cepci, drogi, sekirami napadlo je Prago, hiše Judov so zažgali, pokončevali tako njih imetje. Isto tako so razsajali v Grygoriopolji in Mendziboršu. Strašanska so tudi poročila, ki dohajajo iz Mohilevega na Dnjepru, a podrobnosti še niso znane. Dosihdob imenujejo v Podoliji 17 selišč, ki so bila pokončana. Zločinca sicer zapirajo, a treba bi bilo zapreči razbuki, preden je poknila. Povsod je bila domača policija preslaba, a vojaki so prihajali še le, ko ni bilo ničesa varovati in ubraniti. Ravno kar se vest razširja, da gubernijsko mesto Mohilev-Podolosc gorj in ogenj razdeva tam, kjer judje stanujejo.

— Belgijski katoliki so imeli osnovati 2600 šol; dežela je zelo obljudena na 1 □ kilometer pride 181 ljudi, — šolskih otrok na šolo pa 114, Na Francoskem pa pride osnovati šole za 36056 občin, na mesta pride teh 2973 in na kmete 33078. Francoska je osemnajstkrat večja od Belgije, ima pa le sedem krat več ljudi. Gosteje ko je ljudstvo naseljeno, toliko laže je vzdržati tako šole, ki se zdržuje iz prostovoljnih darov. Šolskega leta 1879/80 je bilo na Francoskem 60.876 javnih in 1493 prostih šol s pravico javnosti, 9000 je mestnih 53.000 selskih šol. Ker je večina šol katoliških, bilo bi treba 61.000 prostih šol, da bi tekmovala z brezverskimi javnimi; l. 1880 pa je bilo le 12.888 prostih katoliških šol, bilo bi treba osnovati 50.000 novih šol.

Konečno je 1246 občin, ki so zaradi revščine vsolane v sosedne občine, 243 jih je brez vsake šole in 16.771 namešanih šol za dečke in deklice. Obojespolne šole imajo poprek po 40 učencev, ločene selske šole po 38. L. 1876 je bilo na Francoskem 4.502.894 šolskih otrok (od 6.—13. leta); leta 1880 pa je bilo učencev le 3 milijone 874.055; po javnih šolah jih je bilo 3.217.920 a po prostih 656.135. — Otrok tedaj, ne glede na pomnožitev ljudstva, kateri bi mogli izpiti napraviti,

je kakih 628.839. Za te bi bilo tudi še treba šol. Na to se je treba ozirati, kedar hočemo pred oči staviti stanje katolikov na Francoskem. Težka jim je naloga, a neizpeljiva ni. Na 9. maja je napovedan zbor katolikov v Parizu, tam se bodo posvetovali, kako najti pota in sredstev, da se ustanovi šolska družba za vse Francosko.

— V Mohilev-Podolskem na Ruskem se je vnel velik požar. Mnogo hiš, osobito židovskih je zgorelo. Škoda je 1½ milijona rubljev. Najbrže je kdo zažgal.

— Erdeljsko. Iz Maros-Vasarhely se piše: V Baruchovi tovarni je nastal 27. m. m. silni požar. Začelo je goreti v starem malnu, potem je ogenj dalje segel. Živino so rešili. — Tovarna je zavarovana za 500.000 gl. dosihmal je škoda 250.000 gl.

— Prodaja podpisov. Guitau, morilec ameriškega predsednika, prodaja svoje lastnoročne podpise po 2½ dolarja ducent, fotografije po dolarji posamezne, 9 dolarjev ducent. Ta trgovina mu zdaj lope dobičke donša. Niti sodnija, ne vlada mu ne stavite nikakih zaprek. Lahko bo po smrti zapustil svojim lepo premoženje.

— Pogumno deklet. Nekje na Angleškem je gorela velika hiša. Šestnajstletna deklica Ana Loftus je komaj ušla iz hiše, ki je bila vsa v plamenu. Ven prišedša izvé, da je njena 7 let stara sestra še v goreči hiši. Milo prosi okoli stoječe, da bi kdo šel po njo. Nikdo se več ni upal. Pogumna deklica v vodi pomoči svoje ogrinjalo in se ž njim ogre, ter zgine v gorečo hišo. Gasilci so se že bali, da je zgorela, kar prinese svojo sestrico v naročji iz hiše. Reva se je opekla, da so jo mogli poslati v bolnišnico. Zdravniki upajo, da se kmale ozdravi.

— Danes meni jutri tebi. Ko so na Nemškem in na Francoskem preganjali redovnike kakti hudodelce, takrat so kričali liberalni listi zoper „naselbine črne garde.“ Sedaj so pa na Ruskem Judje na vrsti. V Črnovicah (Bukovina) so sprejeli več begunov iz Ruskega gostoljubno. Tudi dobro in prav! A s katoliškimi redovniki naj se nikar slabeje ne ravna kakor s pobeglimi Judi, kedar iščejo zavetja.

— Maščevanje Judov. Iz Berna se piše, da sta se dva Juda, prvi mlinarjev sin, a drugi nek 18letni mladenič prav po stari judovski šegi znosila nad tremi krščanskimi otroci. Te otroke sta zvalila na vrt, potem zaprla v klet, čez nekaj časa jih izlekla na vrt, zvezala, nad 3 ure pretepala, sovala in se ž njimi norčevali. Ako so otroci bolečine upili, žugala sta jih ustreliti in sta psa v nje ščuvala. Juda sta se med tem smejala, rekoč: „Kar vi delate Judom na Ruskem, to delava mi dva vam.“ Konečno sta jih na klop položila in vsakemu odštela po 25 s palico. To je komaj verjetno, a policija sama je to objavila ter rekla med drugim: dečki so strašno zdelani in silovitosti se nad njimi vidi, ker bili so v pravem pomenu te besede — mučeni. Ko je oče hudodelcev o tem zvedel, ponnjal je starišem denarja, da bi molčali, a sodnija je stvar v roke vzela.

— Požar v gledališču. Princess Theatre v Portsmouth je 25. m. m. zjutro za rano zgorel. Vzrok neznan; a čudno je, da je dvoje zabavališč v zadnjih dveh tednih poglobilo. Kmalu na bomo mogli šteti vseh poglobelih kazališč le v enem letu. Naj bi tudi kdo ne hotel v tem kazni videti, je reč vendar le pomislila vredna.

— V Marylandu v Ameriki je vpejlana postava, da kdor ženo tepe, bo kaznovan

ter mu naštetih 40 palic in pojd potem najmanj za eno leto v ječo. Ne mara se bode marsikdo pomišljeval.

Poslano. *)

Ker sta dva slovenska lista po svetu trčila, da sem jaz podpisani letos in lansko leto od „nemškega Schulvereina“ podporo dobival, sem primoran tu očitno izreči, da to ni resnica in da jaz „nemškega Schulvereina“ nisem niti podpore prosil, niti kdaj katero od njega prejel.

Pričakujem, da bota lista, če sta sicer poštena, laž preklicala.

V Moravčah 29. aprila 1882.

Franz Golmajer, nadučitelj.

*) Za tako poslano vredništvo ni odgovorno, ker o tem lahko vsak piše, kar hoče.

Dunaj!

Dunaj!

Poslušaj, glej in čudi se!

Skupščinsko gospodarstvo propale „velike anglo-britanske srebrne tovarne“ prodaja vse blago daleč pod ceno. S pošiljanjem zneska ali tudi po poštnem povzetju gl. 7.50 dobiva se zelo čislano omizje iz najboljšega anglo-britanskega srebra (ki je poprej stalo nad 40 gl.) in vsak naročnik dobi pismeno garancijo, da ostane jedilno orodje belo 10 let.

- 6 pomiznih nožev z ozaljšano jekleno klino,
- 6 pravih anglo-brit. srebrnih žlic iz enega komada,
- 6 mas. anglo-brit. srebrnih žlic pri jedilih,
- 6 finih anglo-brit. srebrnih žličic za kavo,
- 1 težka anglo-brit. srebrna zajemalna žlica za juho,
- 1 močna anglo-brit. srebrna žlica za mleko za jemati,
- 6 ozalj. anglo-brit. srebrnih položnikov za nožem,
- 6 angleških škudelj za desert,
- 1 ozalj. pušica za poper ali cukur,
- 6 najbolj finih cizeliranih predloživnih skledic,
- 6 lepih mas. kozarcev za jajca,
- 6 finih anglo-brit. srebrnih žličic za jajca,
- 4 krasne najfinejše skledice za cukur,
- 1 precedilo za čaj najfinejše sorte,
- 2 sijajna svetilnika za salon.

64 komadov.

(1)

V dokaz, da moje naznanilo

ni sleparstvo

obvezujem se s tem javno, da vzamem blago, ako ne ugaja, nazaj, brez vsakega obotavljanja.

Kdor tedaj hoče imeti dobrega in poštenega blaga za svoj denar, naj se le zaupno obrne, dokler zaloga izhaja, na

J. H. Rabinovicz na Dunaj,

glavno zaležništvo anglo-britanske srebrne tovarne II. (General-Depot der Anglo-Britanischen Silber-Fabrik II, Schiffamtsgasse 20 a.

Čistilni prah (Putzpulver) za goro omenjeno omizje se dobiva pri meni. Cena škatlice 15 kr.

Katsch-eva zdravilna kava

po receptu dr. Ferdinanda Katsch-a v Stuttgartu, ki jo edino pravo pripravljajo Henrik Frankovi sinovi v Ludvigsburgu.

Popolnoma nadomestuje dobro kavo!

Z mlekom je okusen in

redilen živež za ljudstvo; ta kava ne draži čutnic, pa je prav zdrava, redilna in lahko prebavljiva. posebno je toraj priporočati ljudem, ki imajo slab želodec. Tudi je priporočila vredna zaradi izvrstno finega kavinega duha in male cene, in ker je brez pridevka prave kave že za kuhno pripravna. (4)

Dobiva se v vsih večjih in manjših specarijskih štacunah, mestih in po deželi.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.